

Polisi Amddiffyn Plant ar gyfer Ysgol Llannon

Cyflwyniad

Mae Ysgol Llannon yn cydnabod yn llawn y cyfraniad y mae'n ei wneud i amddiffyn plant.

Mae tair prif elfen i'n polisi:

- atal trwy'r addysgu a'r cymorth bugeiliol a gynigir i ddisgyblion
- gweithdrefnau ar gyfer adnabod achosion neu amheuan o gam-drin ac adrodd amdanynt. Oherwydd ein cyswllt beunyddiol â phlant, mae staff yr ysgol mewn sefyllfa dda i sylwi ar unrhyw arwyddion allanol o gam-drin;
- cefnogi disgyblion a allai fod wedi cael eu cam-drin.

Mae ein polisi'n berthnasol i'r **holl** staff, llywodraethwyr a gwirfoddolwyr sy'n gweithio yn yr ysgol.

Bydd ein hysgol yn adolygu'r polisi yn flynyddol ac mae'n ymrwymedig i ddilyn unrhyw ganllawiau newydd a ddaw oddi wrth yr AII/ERW/LIC.

Cyfrinachedd

Rhaid deall materion cyfrinachedd os bydd plentyn yn datgelu ei fod yn cael ei gam-drin. Efallai na fydd plentyn yn teimlo'n hyderus i ymddiried mewn aelod o staff os yw'n teimlo y bydd yr wybodaeth yn cael ei datgelu i rywun arall. Fodd bynnag, mae gan staff addysg gyfrifoldeb proffesiynol i rannu gwybodaeth berthnasol am amddiffyn plant â'r asiantaethau statudol dynodedig pan fydd pryderon ynglŷn â lles unrhyw blentyn.

Mae'n bwysig bod pob aelod o staff yn delio â hyn yn sensitif ac yn egluro wrth y plentyn fod yn rhaid iddo hysbysu'r bobl briodol a fydd yn gallu ei helpu, ond na fydd ond yn dweud wrth y rhai y mae angen iddynt wybod er mwyn gallu ei helpu. Dylent dawelu ofnau'r plentyn a dweud wrtho na fydd pawb yn yr ysgol yn dod i wybod am ei sefyllfa. Cofiwch fod y plentyn, mae'n debyg, wedi gorfod bod yn hynod ddewr i ddatgelu'r wybodaeth, a'i fod efallai'n profi emosiynau croes fel teimladau o euogrwydd, embaras, anffyddlondeb (os yw'r camdriniwr yn rhywun sy'n agos ato) ac o fod wedi cael ei frifo.

Cofiwch am gyfrifoldeb bugeiliol y gwasanaeth addysg. Gwnewch yn siŵr mai dim ond y rhai sydd â rôl broffesiynol, e.e. yr Uwch Swyddog Dynodedig a'r pennaeth, sydd â mynediad i'r cofnodion amddiffyn plant. Ar bob adeg arall, dylid eu cadw'n ddiogel dan glo ac ar wahân i brif ffeil y plentyn.

Yr Uwch Swyddog Dynodedig ar gyfer amddiffyn plant yn yr ysgol hon yw:

Marie Langabeer ac yn ei habsenoldeb Sarah Murphy

Y Lywodraethwr Dynodedig ar gyfer amddiffyn plant yn yr ysgol yw **Sian Lewis**

Atal

Rydym yn cydnabod bod hunanwerth uchel, hyder, ffrindiau cefnogol a llinellau cyfathrebu da ag oedolyn y gellir ymddiried ynddo yn helpu i ddiogelu disgyblion.

Felly bydd yr ysgol:

- yn sefydlu ac yn cynnal ethos lle mae'r plant yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu hannog i siarad, a lle'r ydym yn gwrandao arnynt
- yn sicrhau bod y plant yn gwybod bod oedolion yn yr ysgol y gallant fynd atynt os byddant yn poeni neu mewn trafferthion
- yn cynnwys, yn y cwricwlwm, weithgareddau a chyfleoedd Addysg Personol a Chymdeithasol (ABCh) sy'n rhoi'r sgiliau sydd eu hangen ar blant i ddiogelu eu hunain rhag cael eu cam-drin ac i wybod at bwy i droi am gymorth
- yn cynnwys, yn y cwricwlwm, ddeunydd i helpu plant i ddatblygu agweddau realistig at gyfrifoldebau bywyd fel oedolyn, yn enwedig o ran sgiliau gofal plant a magu plant.

Gweithdrefnau

Dylid dilyn y rhain os ceir datgeliad/pryder yn ymwneud ag amddiffyn plant

Byddwn yn glynu wrth **Weithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan** sydd wedi'u cymeradwyo gan y Bwrdd Diogelu Plant Rhanbarthol. Bydd yr ysgol:

- yn sicrhau bod ganddi Uwch Swyddog Dynodedig ar gyfer amddiffyn plant sydd wedi cael yr hyfforddiant priodol. Y bobl hyn yw **Marie Langabeer a Sarah Murphy**.
- yn cydnabod rôl yr Uwch Swyddog Dynodedig ac yn trefnu cymorth a hyfforddiant. (Gweler Atodiad A, tud 1-6) <http://gov.wales/docs/dcells/publications/150114-keeping-learners-safe-cy.pdf>
- yn sicrhau bod pob aelod o staff a phob llywodraethwr yn gwybod:
 - enw'r Uwch Swyddog Dynodedig a'i rôl, a'r llywodraethwr dynodedig ar gyfer amddiffyn plant
 - bod ganddynt gyfrifoldeb unigol am gyfeirio pryderon amddiffyn plant gan ddefnyddio'r sianeli cywir ac o fewn y terfynau amser y cytunwyd arnynt â'r Bwrdd Lleol Diogelu Plant
 - sut i weithredu ar y pryderon hynny os nad yw'r person dynodedig ar gael.
- yn sicrhau bod aelodau staff yn ymwybodol o'r angen i fod yn effro i arwyddion o gam-drin ac yn gwybod sut i ymateb i ddisgybl a all ddatgelu achos o gam-drin
- yn sicrhau bod rhieni'n deall y cyfrifoldeb sydd gan yr ysgol a'r staff am amddiffyn plant trwy nodi ei rhwymedigaeth ym mhrosbectws yr ysgol
- yn sicrhau bod yr holl staff yn ymgymryd ag unrhyw hyfforddiant amddiffyn plant y cytunwyd arno gan yr awdurdod lleol sy'n berthnasol i'w rôl
- yn cynnal cyfarfod briffio ar amddiffyn plant ar gyfer yr holl staff o leiaf bob tymor fel eu bod yn gwybod:
 - beth yw eu cyfrifoldebau personol

- beth yw'r gweithdrefnau lleol y cytunwyd arnynt
 - bod angen bod yn effro i adnabod achosion o gam-drin
 - sut i gefnogi plentyn sy'n datgelu achos o gam-drin
 - am unrhyw faterion amddiffyn plant newydd neu newidiadau mewn gweithdrefnau
- yn hysbysu'r tîm gwasanaethau cymdeithasol lleol os:
 - bydd disgybl sydd ar y gofrestr amddiffyn plant yn cael ei wahardd naill ai am dymor penodol neu'n barhaol
 - os bydd disgybl sydd ar y gofrestr amddiffyn plant yn absennol o'r ysgol heb eglurhad am fwy na deuddydd (neu am ddiwrnod yn dilyn penwythnos)
 - yn gweithio i ddatblygu cysylltiadau effeithiol ag asiantaethau perthnasol ac yn cydweithredu, fel y bo angen, â'u hymholiadau i faterion amddiffyn plant; gan gynnwys mynychu cyfarfodydd strategaeth, cynadleddau amddiffyn plant cychwynnol/adolygol a grwpiau craidd, ynghyd â chyflwyno adroddiadau ysgrifenedig i'r cynadleddau.
 - yn cadw cofnodion ysgrifenedig o bryderon am blant (gan nodi'r dyddiad, y digwyddiad a pha gamau a gymerwyd), hyd yn oed lle nad oes angen atgyfeirio'r mater at y gwasanaethau cymdeithasol yn syth
 - yn sicrhau bod yr holl gofnodion yn cael eu cadw'n ddiogel a dan glo
 - yn cadw at y gweithdrefnau a nodir yng nghylchlythyr cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru <http://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/140410-safeguarding-children-in-education-cy.pdf>
 - yn sicrhau y llunnir gweithdrefnau recriwtio a dethol yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru 'Cadw Dysgwyr yn Ddiogel' <http://gov.wales/docs/dcells/publications/150114-keeping-learners-safe-cy.pdf>
 - yn dynodi llywodraethwr amddiffyn plant i oruchwylio polisi ac arferion amddiffyn plant yr ysgol. (Gweler Atodiad A – Cyfrifoldebau Cyrff Llywodraethu/Perchenogion)

Gwneud atgyfeiriad amddiffyn plant

Mae holl atgyfeiriad amddiffyn plant yn mynd i'r

Tîm Atgyfeirio Canolog-

☎ 01554 742322

💻 CRTChildren@carmarthenshire.gov.uk

Y Tu Allan i Oriau Gwaith- ☎ 01558 824283

Diffiniadau o gam-drin plant, amddiffyn plant mewn amgylchiadau penodol:

Mae'r diffiniadau o gam-drin i'w gweld yng Ngweithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan, ond gellir hefyd eu gweld er hwylustod yn Atodiad A, Diffiniadau a Dangosyddion Cam-drin Plant.

Mae ein hysgol yn cydnabod y gall rhai plant fod yn fwy agored i gamdriniaeth, ac mae gennym ddyletswyddau a chyfrifoldebau amddiffyn plant penodol mewn perthynas â'r rhain. Mae'r amgylchiadau penodol wedi'u hamlinellu'n fanylach ym Mhennod 4 o ganllawiau Llywodraeth Cymru, 'Cadw Dysgwyr yn Ddiogel'.

<http://gov.wales/docs/dcells/publications/150114-keeping-learners-safe-cy.pdf>

Delio â datgeliad a wneir gan blentyn

Derbyn

- Gwrandewch yn ofalus ar yr hyn sy'n cael ei ddweud, heb arddangos sioc nac anghrediniaeth.
- Derbyniwch yr hyn a ddywedir. Efallai y bydd y plentyn sy'n gwneud y datgeliad yn hysbys i chi fel rhywun nad yw bob amser yn dweud y gwir. Fodd bynnag, peidiwch â gadael i'ch gwybodaeth flaenorol am y person hwn eich arwain i ragfarnu neu annilysu ei honiad.
- Peidiwch â cheisio ymchwilio i'r honiad. Eich dyletswydd chi fydd gwrandeo ar yr hyn sy'n cael ei ddweud a throsglwyddo'r wybodaeth honno.

Cysuro

- Rhowch ddigon o gysur i'r plentyn. Cofiwch fod yn onest bob amser a pheidiwch â gwneud addewidion na allwch eu cadw, er enghraifft: "Bydda i'n aros gyda ti", neu, "Bydd popeth yn iawn nawr".
- Lledfwch euogrwydd, os bydd y disgybl yn cyfeirio ato. Er enghraifft, gallech ddweud: "Dwyt ti ddim ar fai. Nid dy fai di yw hyn".
- Peidiwch ag addo cyfrinachedd. Bydd gennych ddyletswydd i drosglwyddo'r wybodaeth ac mae angen i'r plentyn wybod hyn.

Ymateb

- Gallwch ofyn cwestiynau ac efallai y bydd angen ichi wneud hynny mewn rhai achosion. Fodd bynnag, nid yw hyn yn gyfle i holi'r plentyn a throedio i faes cwestiynu hir a manwl. Yr unig beth y mae angen ichi ei wybod yw pwyntiau amlycaf yr honiad y mae'r plentyn yn ei wneud. Dylech bob amser ofyn cwestiynau agored ac nid rhai arweiniol.
- Peidiwch â beirniadu'r cyflawnwr oherwydd gall y disgybl fod ag ymlyniad emosiynol cadarnhaol tuag at y person hwn o hyd.
- Peidiwch â gofyn i'r disgybl ailadrodd ei honiad i aelod arall o staff. Os gofynnir iddo ei ailadrodd, efallai y bydd yn teimlo nad oes neb yn ei gredu, a/neu gall ei atgof o'r hyn ddigwyddodd newid.

Cofnodi

- Cymerwch nodiadau cyn gynted ag y bydd yn ymarferol gwneud hynny. Cofnodwch union eiriau'r plentyn (peidiwch â'u hail-gyfieithu i'r ffordd y mae oedolion yn siarad neu geisio gwneud synnwyr o strwythur yr hyn a ddywedwyd). Dylech dderbyn unrhyw iaith neu eiriau sarhaus a ddefnyddir i ddisgrifio'r cam-drin.
- Amserwch a dyddiwch eich nodiadau, a pheidiwch â'u dinistrio rhag ofn y bydd eu hangen ar y llys.
- Os gallwch, lluniwch ddiagram i ddangos lleoliad unrhyw gleisio, ond peidiwch â gofyn i'r plentyn dynnu unrhyw ddiagram i'r diben hwn.
- Cofnodwch ddatganiadau a phethau gweladwy, yn hytrach na'ch dehongliadau neu'ch rhagdybiaethau chi.

Y Camau Terfynol

- Ar ôl ichi ddilyn y canllawiau uchod, trosglwyddwch yr wybodaeth **yn syth** i'r Uwch Swyddog Dynodedig neu'r person â chyfrifoldeb am Amddiffyn Plant. Yna, bydd nifer o opsiynau ar gael iddynt, gan gynnwys cysylltu â'r Tîm Gwasanaethau Cymdeithasol Lleol i ofyn am gyngor ynghylch beth ddylai ddigwydd nesaf.

Rheoli honiadau yn erbyn oedolion sy'n gweithio gyda phlant

Os caiff honiad amddiffyn plant ei wneud yn erbyn aelod o staff, rhaid i'r person a gafodd yr honiad hwnnw drosglwyddo manylion y pryder i'r Pennaeth **yn syth**, neu, yn absenoldeb y **Pennaeth**, i **aelod o staff sydd â chyfrifoldebau Pennaeth**. Yna, bydd y Pennaeth yn cysylltu â'r **Tîm Atgyfeirio Canolog** i drafod y camau nesaf, yn unol â'r trefniadau lleol.

Os caiff honiad amddiffyn plant posibl ei wneud yn erbyn y Pennaeth, bydd yn rhaid i'r aelod o staff a gafodd yr honiad hwnnw gysylltu â **Chadeirydd y Llywodraethwyr**. Yna, bydd Chadeirydd y Llywodraethwyr yn cysylltu â'r-

- **Tîm Atgyfeirio Canolog** i drafod y camau nesaf, yn unol â'r trefniadau lleol.
☎ 01554 742322 📧 CRTChildren@ Carmarthenshire.gov.uk
- Y Prif Swyddog Addysg
☎ 01267 246450 📧 EDGMorgans@sirgar.gov.uk

Yn ogystal, bydd y canlynol yn gallu rhoi cyngor pan fydd y sefyllfa oedd hyn yn codi.

Heledd Williams Uwch Ymarferydd Ysgolion

☎ 01267 246595 📧 HeWilliams@sirgar.gov.uk

Rebecca Copp, Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol

☎ 01267 246595 📧 RCopp@sirgar.gov.uk

Camdefnyddio safle o ymddiriedaeth

Mae Canllawiau Llywodraeth Cynulliad Cymru yn nodi bod angen i bob aelod o staff Addysg wybod bod ymddygiad amhriodol gyda phlant neu tuag atynt yn annerbyniol. Yn benodol, o dan Ddeddf Troseddau Rhyw 2003, mae'n drosedd i berson dros 18 oed (er enghraifft athro, gweithiwr ieuenctid) gael perthynas rywiol â phlentyn dan 18 oed os yw'r person hwnnw mewn safle o ymddiriedaeth mewn perthynas â'r plentyn hwnnw, hyd yn oed os yw'r berthynas yn gydsyniol. Mae hyn yn berthnasol os yw'r plentyn mewn addysg lawn-amser ac os yw'r person yn gweithio yn yr un sefydliad â'r plentyn, hyd yn oed os nad yw'n addysgu'r plentyn. (Gweler Atodiad A – Camddefnyddio Ymddiriedaeth)

Cefnogi'r disgybl mewn perygl

Mae cam-drin yn gallu bod yn ddinistriol i'r plentyn, a gall hefyd arwain at ofid a phryder i staff sy'n dod i ymwneud â hyn. Rydym yn cydnabod y gall plant sydd mewn perygl, neu sy'n cael eu cam-drin, neu sy'n dystion i drais gael eu heffeithio'n fawr gan hyn. Efallai mai'r ysgol hon yw'r unig elfen sefydlog, ddiogel a rhagweladwy ym mywydau plant sydd mewn perygl. Er hynny, pan fyddant yn yr ysgol, gall eu hymddygiad fod yn heriol ac yn herfeiddiol neu gallant fod yn dadedog. Bydd yr ysgol yn ymdrechu i gefnogi'r disgybl trwy:

- gymryd yr holl amheuan a datgeliadau o ddifrif
- enwebu person cyswllt a fydd yn rhoi gwybodaeth i bawb sy'n berthnasol ac yn bod yn bwynt cyswllt canolog. Os bydd aelod o staff yn destun honiad a wnaed gan ddisgybl, enwebir pobl gyswllt ar wahân i osgoi unrhyw wrthdaro buddiannau
- ymateb gyda chydymdeimlad i unrhyw gais gan ddisgyblion neu staff am seibiant i ddelio â phryder neu ofid
- cynnal cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth yn ôl yr angen yn unig gydag unigolion ac asiantaethau perthnasol
- cadw cofnodion a hysbysu'r Gwasanaethau Cymdeithasol cyn gynted ag y bydd pryder yn codi eto
- storio cofnodion yn ddiogel
- cynnig manylion am linellau cymorth, cwnsela neu lwybrau cefnogaeth allanol eraill
- cydweithredu'n llawn ag asiantaethau statudol perthnasol

Mae cynnwys y cwricwlwm yn helpu i feithrin hunan-barch a hunan ysgogiad, fel yr amlinellir ym Mhennod 2 o ddogfen Llywodraeth Cymru, 'Cadw Dysgwyr yn Ddiogel':

- hyrwyddo amgylchedd cadarnhaol, cefnogol a diogel
- ennyn ymdeimlad mewn disgyblion eu bod yn cael eu parchu

Bydd yr ysgol yn cefnogi strategaethau ymddygiad cadarnhaol sydd â'r nod o gefnogi disgyblion sy'n agored i niwed yn yr ysgol; rydym yn cydnabod bod rhai plant, mewn gwirionedd, yn mabwysiadu ymddygiad camdriniol, a bod yn rhaid i'r plant hyn gael cefnogaeth ac ymyrraeth briodol.

Bydd yr ysgol yn ceisio sicrhau bod y disgybl yn gwybod bod rhai mathau o ymddygiad yn annerbyniol ond ei fod yn cael ei barchu, ac nad yw ar fai am unrhyw gam-drin sydd wedi digwydd;

- Bydd yr holl staff yn cytuno ar ddull cyson o weithredu a fydd yn canolbwyntio ar ymddygiad y plentyn wrth gyflawni'r tramgwydd ond na fydd yn amharu ar hunanwerth y disgybl.

- trwy gydgyssylltu ag asiantaethau eraill a fydd yn helpu'r myfyriwr, fel y Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed, y Gwasanaeth Seicoleg Addysgol, Gwasanaethau Cymorth Ymddygiad, y Gwasanaeth Lles Addysg a gwasanaethau eiriolaeth

Pan fydd disgybl sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn gadael yr ysgol, yn ogystal â throsglwyddo gwybodaeth i'r ysgol newydd, bydd yr Uwch Swyddog Dynodedig ar gyfer Amddiffyn Plant yn cysylltu ar unwaith â'r Uwch Swyddog Dynodedig ar gyfer Amddiffyn Plant yn yr ysgol newydd er mwyn ei hysbysu fod y plentyn ar y gofrestr Amddiffyn Plant. Bydd hefyd yn ceisio cytundeb brys â Chadeirydd y Gynhadledd Amddiffyn Plant i drosglwyddo cofnodion cyfarfodydd y Gynhadledd Amddiffyn Plant a Grwpiau Craidd, ynghyd â gwybodaeth Amddiffyn Plant berthnasol arall, i'r ysgol newydd.

Defnyddio ymyrraeth gorfforol

Mae ein polisi ar ymyrraeth gorfforol wedi'i nodi yn (*dogfen ar wahân*). Caiff ei hadolygu'n flynyddol gan y corff llywodraethu ac mae'n gyson â chanllawiau Llywodraeth Cymru ar Ymyrraeth ddiogel ac effeithiol - defnyddio grym rhesymol a chwilio am arfau 097/2013 <http://gov.wales/docs/dcells/publications/130315safe-effective-cy.pdf>

Adolygu

Bydd y polisi hwn ac Atodiad A yn cael eu hadolygu a'u cadarnhau o leiaf unwaith y flwyddyn mewn cyfarfod llawn o'r corff llywodraethu, a'u cofnodi. Yn baratoad ar gyfer yr adolygiad hwn, efallai y bydd yr Uwch-berson Dynodedig ar gyfer Amddiffyn Plant yn dymuno darparu gwybodaeth ar y canlynol i'r Corff Llywodraethu:-

- newidiadau i weithdrefnau Amddiffyn Plant;
- hyfforddiant a gyflawnodd yr holl staff a'r llywodraethwyr yn y 12 mis blaenorol;
- nifer y digwyddiadau o natur Amddiffyn Plant a gododd yn yr ysgol o fewn y 12 mis blaenorol (heb fanylion nac enwau);
- ble a sut y mae Amddiffyn Plant a Diogelu yn ymddangos yn y cwricwlwm;
- gwersi a ddysgwyd o achosion.

	Enw	Llofnod	Dyddiad
Cadeirydd y Llywodraethwyr	James Ellis		12/11/18
Pennaeth yr Ysgol	Marie Langabeer		12/11/18